ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 14ης Σεπτεμβρίου 2006 *

Στην υπόθεση C-496/04,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το College van Beroep voor het bedrijfsleven (Κάτω Χώρες) με απόφαση της 26ης Νοεμβρίου 2004, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο την 1η Δεκεμβρίου 2004, στο πλαίσιο της δίκης

J. Slob

κατά

Productschap Zuivel,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann, πρόεδρο τμήματος, N. Colneric (εισηγήτρια), J. N. Cunha Rodrigues, M. Ilešič και E. Levits, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston
γραμματέας: L. Hewlett,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 12ης Ιανουαρίου 2006,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο J. Slob, εκπροσωπούμενος από τους G. van der Wal και H. S. J. Albers, advocaten,

— η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενη από τις H. G. Sevenster και C. A. H. M. ten Dam,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον T. van Rijn,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 22ας Ιουνίου 2006,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφοι 1, πρώτη περίοδος, και 3, του κανονισμού (ΕΟΚ) 536/93 της Επιτροπής, της 9ης Μαρτίου 1993, περί λεπτομερών κανόνων εφαρμογής συμπληρωματικής εισφοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 57, σ. 12).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο εκδικάσεως διαφοράς μεταξύ του J. Slob, παραγωγού γάλακτος, και της Productschap Zuivel (στο εξής: Productschap), αναφορικά με τη συμπληρωματική εισφορά που επιβλήθηκε στον J. Slob.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

3 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 3950/92 του Συμβουλίου, της 28ης Δεκεμβρίου 1992, για τη θέσπιση συμπληρωματικής εισφοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 405, σ. 1), παρέτεινε για επτά νέες διαδοχικές περιόδους δώδεκα μηνών, αρχής γενομένης από 1ης Απριλίου 1993, το καθεστώς συμπληρωματικής εισφοράς επί του γάλακτος που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 856/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 περί κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 10).

4 Κατά την έκτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 3950/92, η υπέρβαση των συνολικών εγγυημένων ποσοτήτων για συγκεκριμένο κράτος μέλος «συνεπάγεται την καταβολή της εισφοράς από τους παραγωγούς που συνετέλεσαν στην υπέρβαση».

5 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 3950/92 ορίζει:

«Η εισφορά οφείλεται για όλες τις ποσότητες γάλακτος ή ισοδυνάμου γάλακτος που διατίθενται στο εμπόριο κατά την οικεία δωδεκάμηνη περίοδο και οι οποίες υπερβαίνουν μία από τις ποσότητες που αναφέρονται στο άρθρο 3. Κατανέμεται μεταξύ των παραγωγών που συνέβαλαν στην υπέρβαση.

[...]»

6 Κατά το άρθρο 9, στοιχεία γ΄ και η΄, του εν λόγω κανονισμού, νοείται ως:

«γ) "παραγωγός": κάτοχος γεωργικής εκμετάλλευσης, φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ομάδα φυσικών ή νομικών προσώπων, η εκμετάλλευση των οποίων βρίσκεται στο γεωγραφικό έδαφος της Κοινότητας:

— που πωλεί γάλα ή άλλα γαλακτοκομικά προϊόντα απευθείας στον καταναλωτή

και/ή

— που παραδίδει στον αγοραστή·

[...]

η) "γάλα ή ισοδύναμο γάλακτος που πωλούνται απευθείας στην κατανάλωση": το γάλα ή τα μεταποιημένα σε ισοδύναμο γάλακτος γαλακτοκομικά προϊόντα, τα οποία πωλούνται ή διατίθενται δωρεάν δίχως τη μεσολάβηση επιχείρησης επεξεργασίας ή μεταποίησης του γάλακτος ή άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων.»

7 Κατά τη δεύτερη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 536/93, οι διατάξεις του κανονισμού αυτού αφορούν, μεταξύ άλλων, «τους κανόνες ελέγχου για τη διαπίστωση του ομαλού ρυθμού της είσπραξης της εισφοράς».

8 Κατά την όγδοη αιτιολογική σκέψη αυτού του κανονισμού:

«[...] τα κράτη μέλη, πρέπει να διαθέτουν κατάλληλα μέσα για την εκ των υστέρων διεξαγωγή ελέγχου προκειμένου να διαπιστώνουν εάν και σε ποιο βαθμό η εισφορά έχει εισπραχθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις [...] οι διαπιστώσεις αυτές πρέπει να περιλαμβάνουν τουλάχιστον ορισμένο αριθμό εργασιών που πρέπει να προσδιοριστούν».

9 Το άρθρο 1 του κανονισμού 536/93 έχει ως εξής:

«Για τον υπολογισμό της συμπληρωματικής εισφοράς που θεσπίζεται με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3950/92:

1) Ως ποσότητες γάλακτος ή ισοδύναμου γάλακτος οι οποίες τίθενται σε εμπορία, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, σε κράτος μέλος, νοούνται οι ποσότητες γάλακτος ή ισοδυνάμου γάλακτος που εξέρχονται από οποιαδήποτε εκμετάλλευση ευρισκομένη στο έδαφος αυτού του κράτους μέλους.

[...]

2) Οι ισοδυναμίες που λαμβάνονται υπόψη είναι οι ακόλουθες:

[...]

— 1 κιλό βουτύρου = 22,5 κιλά γάλακτος.

[...]»

10 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 536/93 ορίζει:

«Όσον αφορά τις απευθείας πωλήσεις, στο τέλος των περιόδων που αναφέρονται στο άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3950/92, ο παραγωγός ανακεφαλαιώνει σε δήλωση τις ποσότητες γάλακτος ή/και άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων, ανά προϊόν, που έχουν πωληθεί απευθείας για κατανάλωση ή/και σε εμπόρους χονδρικής πώλησης, σε επιχειρήσεις επεξεργασίας ή σε εμπόρους λιανικής πώλησης.

[...]»

11 Το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 3, του κανονισμού 536/93 ορίζει:

«1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα ελέγχου προς διασφάλιση της είσπραξης της εισφοράς επί των ποσοτήτων γάλακτος και ισοδυνάμου γάλακτος που τίθενται σε εμπορία καθ' υπέρβαση της μιας ή της άλλης των ποσοτήτων οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3950/92. Για τον σκοπό αυτό:

[...]

στ) οι παραγωγοί οι οποίοι διαθέτουν ποσότητα αναφοράς για απευθείας πώληση θέτουν στη διάθεση της αρμόδιας αρχής του κράτους μέλους, επί τρεις τουλάχιστον μήνες, αφενός, λογιστική υλικού, ανά περίοδο δώδεκα μηνών, στην οποία αναφέρεται ανά μήνα και ανά προϊόν ο όγκος γάλακτος ή/και γαλακτοκομικών προϊόντων τα οποία πωλούνται απευθείας για κατανάλωση ή/και σε εμπόρους χονδρικής πωλήσεως, σε επιχειρήσεις κατεργασίας ή σε εμπόρους λιανικής πωλήσεως και, αφετέρου, το μητρώο των ζώων τα οποία χρησιμοποιούν για τη γαλακτοκομική παραγωγή στην εκμετάλλευση σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 92/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου [...] και τα δικαιολογητικά στοιχεία που επιτρέπουν τον έλεγχο αυτής της λογιστικής υλικού.

[...]

3. Το κράτος μέλος επαληθεύει στην πράξη την ακρίβεια της λογιστικής των ποσοτήτων γάλακτος και ισοδυνάμου γάλακτος που τίθενται σε εμπορία και, για το σκοπό αυτό, προβαίνει σε ελέγχους των μεταφερομένων ποσοτήτων γάλακτος κατά τη διάρκεια της συλλογής στις εκμεταλλεύσεις και διενεργεί επιτόπου έλεγχο:

[...]

β) όσον αφορά τους παραγωγούς που διαθέτουν ποσότητα αναφοράς απευθείας πωλήσεων, της αντιστοιχίας μεταξύ της δήλωσης που αναφέρεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, και της λογιστικής υλικού που αναφέρεται στην παράγραφο 1, στοιχείο στ΄.

[...]»

12 Ο κανονισμός (ΕΚ) 1392/2001 της Επιτροπής, της 9ης Ιουλίου 2001, για λεπτομέρειες εφαρμογής του κανονισμού 3950/92 (ΕΕ L 187, σ. 19), αντικατέστησε τον κανονισμό 536/93 από τις 31 Μαρτίου 2002. Το άρθρο του 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, είναι πανομοιότυπο με το άρθρο 4, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 536/93.

13 Το άρθρο 6, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1392/2001 ορίζει:

«Το κράτος μέλος μπορεί να προβλέψει ότι ένας παραγωγός που διαθέτει ποσότητα αναφοράς για την απευθείας πώληση υποχρεούται να δηλώνει, ενδεχομένως, ότι δεν έχει πουλήσει γάλα κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου.»

Η εθνική νομοθεσία

14 Με την κανονιστική απόφαση του 1993 περί συμπληρωματικής εισφοράς (Regeling superheffing 1993, *Nederlandse Staatscourant* 1993, αριθ. 60, σ. 18, στο εξής: Regeling superheffing), τέθηκε σε εφαρμογή στις Κάτω Χώρες το σύστημα της συμπληρωματικής εισφοράς επί του γάλακτος.

15 Το άρθρο 4 της Regeling superheffing ορίζει:

«1. Ο παραγωγός, στην περίπτωση που έχει πωλήσει απ' ευθείας για κατανάλωση ποσότητα γάλακτος ή ισοδυνάμου γάλακτος η οποία υπερβαίνει την ποσότητά του αναφοράς για απ' ευθείας πωλήσεις, υποχρεούται στην καταβολή εισφοράς.

[...]»

16 Το άρθρο 29 της Regeling αυτής ορίζει:

«1. Ο κατά το άρθρο 4 παραγωγός οφείλει, σύμφωνα το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΟΚ) 536/93 και σύμφωνα με τους κανόνες που θεσπίζονται από τον Productschap, να δηλώνει στον οργανισμό αυτό, ανά προϊόν, την ποσότητα γάλακτος ή άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων [...] που κατά την προηγούμενη περίοδο εμπορίας παρέδωσε απ' ευθείας στους καταναλωτές.

[...]»

17 Το άρθρο 31 της κανονιστικής αυτής αποφάσεως ορίζει:

«1. Ο παραγωγός [...] ο οποίος κατά τα άρθρα [...] 4 υποχρεούται ή δύναται να υποχρεωθεί να καταβάλει εισφορά οφείλει, σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 536/93 και σύμφωνα με τους κανόνες που θεσπίζονται από τον Productschap, να τηρεί λογιστική.

2. Ο Productschap δύναται αυτεπαγγέλτως να καθορίσει την παραδοθείσα ποσότητα αν οι προβλεπόμενες από την παράγραφο 1 καθώς και από το άρθρο 27, παράγραφος 2, και το άρθρο 29, παράγραφος 1, υποχρεώσεις δεν έχουν τηρηθεί ή, κατά την κρίση του οργανισμού αυτού, δεν έχουν τηρηθεί επαρκώς.»

18 Το άρθρο 11, παράγραφος 1, της κανονιστικής αποφάσεως του 1994 περί εφαρμογής της κανονιστικής αποφάσεως περί συμπληρωματικής εισφοράς, 1994, (Zuivelverordening 1994, Uitvoering regeling superheffing, PBO-blad 1994, σ. 26, στο εξής: Zuivelverordening) ορίζει:

«Ο παραγωγός οφείλει, αφενός, να καταχωρίζει σε μητρώο κάθε στοιχείο σχετικό με την επιχείρηση ή εκμετάλλευσή του ώστε ανά πάσα στιγμή να μπορούν να διαπιστωθούν η παραγωγή, τα αποθέματα και η ποσότητα επεξεργασμένου ή μεταποιημένου γάλακτος που έχει παραλάβει και παραδώσει, καθώς και τα συναφή οικονομικά στοιχεία και, αφετέρου, να διατηρεί το ως άνω μητρώο και τα ως άνω στοιχεία τουλάχιστον επί τρία έτη.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

19 Ο J. Slob είναι παραγωγός γάλακτος. Κατά τη διάρκεια ελέγχου που διενεργήθηκε στην εκμετάλλευσή του τον Δεκέμβριο του 1997, διαπιστώθηκε, όσον αφορά την περίοδο εισφοράς 1996/1997, διαφορά περίπου 250 000 kg γάλακτος μεταξύ, αφενός, της δυνατότητας παραγωγής, που καθορίστηκε βάση του αριθμού των αγελάδων γαλακτοπαραγωγής που κατείχε ο J. Slob και, αφετέρου, της απ' ευθείας πωληθείσας παραγωγής, όπως αυτή προκύπτει από τη δήλωση που υπέβαλε ο J. Slob στον Productschap.

20 Ο J. Slob ισχυρίστηκε ότι μετέτρεψε σε βούτυρο την ποσότητα αυτή των 250 000 kg γάλακτος, κατά τη διαδικασία παρασκευής αποβουτυρωμένου γάλακτος που χρησιμοποιείται για την παραγωγή τυριού και ότι εξάλειψε το βούτυρο αυτό ευθύς μετά την παραγωγή. Δεν τήρησε καμία λογιστική «υλικού» όσον αφορά αυτήν την παραγωγή και εξάλειψη, δεδομένου ότι τέτοιου είδους λογιστική τηρήθηκε μόνον όσον αφορά το τυρί που παρασκευάστηκε βάσει αυτής της διαδικασίας.

21 Μετά τον αυτεπάγγελτο καθορισμό, δυνάμει του άρθρου 31, παράγραφος 2, της Regeling superheffing, των ποσοτήτων γάλακτος και των λοιπών γαλακτοκομικών προϊόντων που ο J. Slob διέθεσε απ' ευθείας στην κατανάλωση κατά την περίοδο εισφοράς 1996/1997, ο Productschap του ανακοίνωσε ότι οφείλει να καταβάλει το ποσό των 180 976,77 ολλανδικών φιορινίων (NLG) ως συμπληρωματική εισφορά κατ' εφαρμογή του άρθρου 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 536/93.

22 Κατόπιν διοικητικής ενστάσεως του J. Slob, ο Productschap μείωσε, με απόφαση της 4ης Απριλίου 2000, το ποσό της συμπληρωματικής εισφοράς που του είχε επιβληθεί. Εντούτοις, έκρινε αβάσιμες τις αιτιάσεις του J. Slob, καθόσον αυτές αφορούν την προαναφερθείσα διαφορά μεταξύ δυνατότητας παραγωγής και πωληθείσας ποσότητας. Με την απόφαση αυτή ο Productschap διαπίστωσε ότι δεν τηρήθηκαν λογιστικά στοιχεία για περίπου 250 000 kg γάλακτος. Ο Productschap κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο J. Slob δεν τήρησε, κατά τη διάρκεια της περιόδου εισφοράς 1996/1997, ορθά και πλήρη λογιστικά στοιχεία ως προς την παραγωγή, τα αποθέματα και τις παραδόσεις γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων.

23 Ο J. Slob προσέβαλε την απόφαση αυτή της 4ης Απριλίου 2000 ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

24 Απαντώντας σε προδικαστικό ερώτημα αυτού του δικαστηρίου, το Δικαστήριο, με την απόφασή του της 12ης Φεβρουαρίου 2004, C-236/02, Slob (Συλλογή 2004, σ. I-1861), αποφάνθηκε ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος και στοιχείο

στ', του κανονισμού 536/93 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η λογιστική «υλικού» (αποθήκης) την οποία ο παραγωγός έχει την υποχρέωση να τηρεί πρέπει να αναφέρει μόνον τον όγκο, ανά μήνα και ανά προϊόν, του πωληθέντος γάλακτος και/ή των πωληθέντων γαλακτοκομικών προϊόντων.

25 Το Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε επί της ενδεχόμενης αρμοδιότητας των κρατών μελών να θεσπίζουν νομοθετικές ρυθμίσεις επιβάλλουσες στους γαλακτοπαραγωγούς τους εγκατεστημένους εντός της επικρατείας τους υποχρεώσεις λογιστικής φύσεως βαίνουσες πέραν των υποχρεώσεων που απορρέουν από την υπό ερμηνεία διάταξη, δεδομένου ότι το ζήτημα αυτό δεν αποτελούσε αντικείμενο του υποβληθέντος προδικαστικού ερωτήματος (βλ. προαναφερθείσα απόφαση Slob, σκέψη 30).

26 Το College van Beroep voor het bedrijfsleven υπέβαλε νέο προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο. Επισήμανε ότι, με την προαναφερθείσα απόφαση Slob, το Δικαστήριο δεν απάντησε στο ζήτημα αν, βάσει του άρθρου 7, παράγραφοι 1, πρώτη περίοδος, και 3, του κανονισμού 536/93, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να επιβάλουν στους γαλακτοπαραγωγούς, πέραν της υποχρεώσεως να τηρούν λογιστική «υλικού» σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, και στοιχείο στ', του κανονισμού αυτού, υποχρέωση όμοια εκείνης που προβλέπει το άρθρο 11, παράγραφος 1, της Zuivelverordening, καθόσον το ζήτημα αυτό, το οποίο ανέκυψε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, δεν είχε τεθεί από το αιτούν δικαστήριο.

27 Κατόπιν αυτού, το College van Beroep voor het bedrijfsleven αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 7, παράγραφοι 1 [πρώτη περίοδος] και 3, του κανονισμού (ΕΟΚ) 536/93 την έννοια ότι η διάταξη αυτή παρέχει σε κράτος μέλος την ευχέρεια να θεσπίσει μια ρύθμιση η οποία επιβάλλει στους εγκατεστημένους στο έδαφός του παραγωγούς γαλακτοκομικών προϊόντων περισσότερες υποχρεώσεις τηρήσεως λογιστικής από αυτές που απορρέουν από το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο στ, του κανονισμού αυτού;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως σ' αυτό το ερώτημα, πρέπει τότε, όσον αφορά μια διάταξη που επιβάλλει στον παραγωγό την υποχρέωση να αναφέρει στο πλαίσιο της διαχειρίσεώς του ποια ποσότητα βουτύρου παρήγαγε και ποιος ήταν ο προορισμός της, ακόμη δε κι αν το βούτυρο καταστρέφεται ή μεταποιείται για ζωοτροφή, να θεωρηθεί ότι αυτό παραμένει εντός του πλαισίου της κατ' αυτόν τον τρόπο αφεθείσας στο κράτος μέλος ευχέρειας;»

Επί του αιτήματος που προέβαλε ο J.Slob μετά την περάτωση της προφορικής διαδικασίας

28 Με αίτηση της 14ης Ιουλίου 2006, η οποία περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 20 Ιουλίου 2006, ο J. Slob ζήτησε από το Δικαστήριο να του επιτρέψει να καταθέσει γραπτές παρατηρήσεις κατόπιν των προτάσεων που διατύπωσε η γενική εισαγγελέας κατά τη συνεδρίαση της 22ας Ιουνίου 2006, και, επικουρικώς, να διατάξει την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 61 του Κανονισμού Διαδικασίας, έτι δε επικουρικότερον, να ανταποκριθεί κατ' άλλο τρόπο στο αίτημά του να απαντήσει στις προτάσεις της γενικής εισαγγελέα, που να διασφαλίζει το θεμελιώδες δικαίωμά του για δίκη διεπόμενη από την αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως.

29 Ο J. Slob υποστηρίζει ότι οι προτάσεις αυτές περιέχουν πεπλανημένα επιχειρήματα τόσο ως προς τα πραγματικά περιστατικά όσο και ως προς το δίκαιο, τα οποία, πάντως, δεν επισημαίνει στο στάδιο αυτό της διαδικασίας, προς τη διασφάλιση της εύρυθμης διεξαγωγής της δίκης. Υποστηρίζει ότι, καίτοι ο Κανονισμός Διαδικασίας δεν προβλέπει τη δυνατότητα των διαδίκων να διατυπώνουν γραπτές παρατηρήσεις μετά τις προτάσεις του εισαγγελέα, εντούτοις, ο κανονισμός αυτός δεν αποκλείει ρητώς τη δυνατότητα αυτή.

30 Για τους λόγους που εκτέθηκαν στις σκέψεις 3 έως 16 της διατάξεως της 4ης Φεβρουαρίου 2000, C-17/98, Emesa Sugar (Συλλογή 2000, σ. I-665), το γεγονός ότι ο Οργανισμός του Δικαστηρίου και ο Κανονισμός Διαδικασίας δεν προβλέπουν τη

δυνατότητα των διαδίκων να καταθέτουν παρατηρήσεις προς απάντηση των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα δεν θίγει το δικαίωμα των πολιτών για δίκη διεπόμενη από την αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως την απορρέουσα από το άρθρο 6, παράγραφος 1, της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, υπογραφείσα στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, σύμφωνα με την ερμηνεία της διατάξεως αυτής από Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

31 Συνεπώς, επιβάλλεται να απορριφθεί το αίτημα του J. Slob να του επιτραπεί να καταθέσει γραπτές παρατηρήσεις προς απάντηση των προτάσεων της γενικής εισαγγελέα.

32 Λαμβανομένου υπόψη του σκοπού της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως, που συνίσταται στην αποτροπή του ενδεχομένου επηρεασμού του Δικαστηρίου από επιχειρήματα που δεν τέθηκαν υπό συζήτηση μεταξύ των διαδίκων, το Δικαστήριο, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν προτάσεως του γενικού εισαγγελέα, ή, ακόμη, κατόπιν αιτήσεως των διαδίκων, μπορεί να διατάξει την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 61 του Κανονισμού Διαδικασίας, εφόσον κρίνει ότι δεν διαθέτει επαρκή στοιχεία ή ότι η υπόθεση πρέπει να επιλυθεί βάσει επιχειρήματος επί του οποίου δεν διεξήχθη συζήτηση μεταξύ των διαδίκων (βλ. διάταξη της 28ης Απριλίου 2004, C-127/02, Waddenvereniging και Vogelbeschermingsvereniging, που δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψη 8· αποφάσεις της 29ης Απριλίου 2004, C-470/00 P, Κοινοβούλιο κατά Ripa di Meana κ.λπ., Συλλογή 2004, σ. I-4167, σκέψη 33, και της 11ης Ιουλίου 2006, C-432/04, Επιτροπή κατά Cresson, Συλλογή 2006, σ. I-6387, σκέψη 50).

33 Εν προκειμένω, οι προϋποθέσεις αυτές δεν συντρέχουν.

34 Υπενθυμίζεται, εξάλλου, ότι, το άρθρο 234 ΕΚ εγκαθιδρύει μία απ' ευθείας συνεργασία μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων μέσω μιας διαδικασίας που δεν έχει χαρακτήρα αντιδικίας, δεν κινείται με πρωτοβουλία των διαδίκων και στο πλαίσιο της οποίας οι διάδικοι αυτοί καλούνται απλώς να διατυπώσουν τις απόψεις τους (βλ., επ' αυτή την έννοια, απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 1994, C-364/92, SAT Fluggesellschaft, Συλλογή 1994, σ. I-43, σκέψη 9).

35 Κατά συνέπεια, μετά την ακρόαση της γενικής εισαγγελέα, επιβάλλεται να απορριφθεί το αίτημα επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας.

36 Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι το έτι επικουρικότερον υποβληθέν αίτημα πρέπει επίσης να απορριφθεί.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

37 Σκοπός του κανονισμού 536/93 είναι ο καθορισμός των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα αυτής της εισφοράς προς αποτροπή της απάτης.

38 Κατά την όγδοη αιτιολογική σκέψη αυτού του κανονισμού, τα κράτη μέλη πρέπει να διαθέτουν κατάλληλα μέσα για την εκ των υστέρων διεξαγωγή ελέγχου, προκειμένου να διαπιστώνουν εάν και σε ποιο βαθμό η εισφορά έχει εισπραχθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Τέτοιοι έλεγχοι προβλέπονται στο άρθρο 7 του εν λόγω κανονισμού, προκειμένου να διασφαλίζεται η ακρίβεια των σχετικών με τη συλλογή γάλακτος και τις απευθείας πωλήσεις λογιστικών πινάκων τους οποίους καταρτίζουν οι αγοραστές και οι παραγωγοί (απόφαση της 25ης Μαρτίου 2004, C-231/00, C-303/00 και C-451/00, Cooperativa Lattepiù κ.λπ., Συλλογή 2004, σ. I-2869, σκέψη 70).

39 Τίποτα δεν αποκλείει τη δυνατότητα των κρατών μελών να λαμβάνουν μέτρα διαφορετικά εκείνων που προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφοι 1, δεύτερη περίοδος, και 3, του κανονισμού 536/93, εφόσον τα κρίνουν αναγκαία. Πράγματι, από το

γράμμα του άρθρου 7, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του κανονισμού αυτού προκύπτει ότι τα κράτη μέλη έχουν την υποχρέωση να λαμβάνουν όλα τα μέτρα ελέγχου που απαιτούνται προς διασφάλιση της εισπράξεως της εισφοράς. Καίτοι το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 3, προσδιορίζει ακολούθως ορισμένα από τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν, εντούτοις ουδόλως αποκλείει να συμπληρωθούν τα μέτρα αυτά με άλλα η λήψη των οποίων θα κριθεί αναγκαία στο συγκεκριμένο κράτος μέλος. Όπως προκύπτει από την όγδοη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού αυτού, τα μέτρα που απαριθμούνται συνιστούν απλώς ένα κατ' ελάχιστο όριο πλαίσιο κανόνων.

40 Αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει ο J. Slob, η ευχέρεια αυτή δεν συνεπάγεται ότι τα νομοθετικά μέτρα που δύνανται να λάβουν τα κράτη μέλη πρέπει να προβλέπονται από τον ίδιο τον κανονισμό.

41 Πάντως, κατά τη λήψη μέτρων εφαρμογής κοινοτικής κανονιστικής ρυθμίσεως, οι εθνικές αρχές υποχρεούνται να ασκούν τη διακριτική τους ευχέρεια τηρώντας τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι αρχές της αναλογικότητας, της ασφαλείας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης (απόφαση Cooperativa Lattepiù κ.λπ., προαναφερθείσα, σκέψη 57).

42 Συνεπώς, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 536/93 έχει την έννοια ότι η διάταξη αυτή παρέχει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να θεσπίζουν, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, κανονιστική ρύθμιση επιβάλλουσα στους παραγωγούς γάλακτος τους εγκατεστημένους εντός της επικρατείας τους πρόσθετες λογιστικές υποχρεώσεις βαίνουσες πέραν εκείνων που απορρέουν από το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο στ', του κανονισμού αυτού. Κατά την άσκηση αυτής της εξουσίας, τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

43 Με το δεύτερο ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ερωτά, ουσιαστικώς, αν το κοινοτικό δίκαιο αποκλείει εθνική κανονιστική ρύθμιση επιβάλλουσα στους παραγωγούς γάλακτος να καταχωρίζουν τις ποσότητες βουτύρου που παράγουν και τη χρήση τους, έστω και αν το βούτυρο εξαλείφθηκε ή μεταποιήθηκε σε ζωοτροφή.

44 Επιβάλλεται, σχετικώς, να υπομνησθεί ότι η λήψη μέτρων βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 536/93 εξαρτάται από την προϋπόθεση της αναγκαιότητας αυτών των μέτρων.

45 Η Ολλανδική Κυβέρνηση με βάσιμα επιχειρήματα δικαιολόγησε την αναγκαιότητα λήψεως του μέτρου περί του οποίου πρόκειται στην κύρια δίκη, επικαλούμενη τη δομή του τομέα του γάλακτος και, ιδίως, την ύπαρξη πολυάριθμων μεγάλων μονάδων εκτροφής γαλακτοκομικών αγελάδων οι οποίες προβαίνουν στην απ' ευθείας πώληση της παραγωγής τους και των οποίων ο έλεγχος είναι δυσχερής με βάση μόνον τις κοινοτικές διατάξεις.

46 Η αρχή της αναλογικότητας δεν αποκλείει τον έλεγχο, στις Κάτω Χώρες, ποσοτήτων που έχουν παραχθεί αλλά δεν διατέθηκαν στο εμπόριο. Πράγματι, το μέτρο αυτό, επίσης, δεν βαίνει πέραν του αναγκαίου, σε σχέση με τη δομή του ολλανδικού τομέα γάλακτος, προκειμένου να διασφαλιστεί αποτελεσματικός έλεγχος προς αποτροπή του ενδεχομένου ποσότητες που έχουν παραχθεί αλλά δεν διατέθηκαν στο εμπόριο εκτός του καθεστώτος συμπληρωματικής εισφοράς επί του γάλακτος να εισαχθούν στο οικονομικό κύκλωμα.

47 Οι αρχές της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης δεν αποκλείουν, επίσης, τη λήψη μέτρων ελέγχου όπως αυτά για τα οποία πρόκειται στην υπόθεση της κύριας δίκης. Από τη συνδυασμένη ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 536/93 και της όγδοης αιτιολογικής σκέψεως του κανονισμού αυτού προκύπτει, κατά τρόπο σαφή και κατηγορηματικό, ότι ο κατάλογος μέτρων του εν λόγω άρθρου 7 δεν είναι εξαντλητικός και ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται, ενδεχομένως, να λάβουν συμπληρωματικά μέτρα (βλ., όσον αφορά τα κριτήρια της αρχής της ασφαλείας δικαίου, απόφαση της 16ης Μαρτίου 2006, C-94/05, Emsland-Stärke, Συλλογή 2006, σ. I-2619, σκέψη 43). Επίσης, το Δικαστήριο έκρινε ότι η αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης δεν μπορεί να προβληθεί έναντι σαφούς διατάξεως κοινοτικού νομοθετήματος και σύμφωνης προς το νομοθέτημα αυτό συμπεριφοράς μιας εθνικής αρχής (βλ., υπ' αυτή την έννοια, προαναφερθείσα απόφαση Emsland-Stärke, σκέψη 31). Συνεπώς, ένας επιχειρηματίας δεν μπορεί ευλόγως να προσδοκά ότι δεν θα υποβληθεί σε συμπληρωματικούς ελέγχους.

48 Αντιθέτως προς όσα ισχυρίζεται ο J. Slob, κανονιστική ρύθμιση όπως αυτή που προβλέπει το άρθρο 11 της Zuivelverordening δεν μεταβάλλει τη βάση της συμπληρωματικής εισφοράς. Αποτελεί απλώς πρόσθετο μέσο ελέγχου και πρέπει να εφαρμόζεται λαμβανομένου υπόψη του σκοπού του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 536/93, ο οποίος συνίσταται στη διασφάλιση της εισπράξεως της συμπληρωματικής εισφοράς κατά τρόπο σύμφωνο προς τις ισχύουσες διατάξεις του κοινοτικού δικαίου.

49 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν αποκλείει κανονιστική ρύθμιση επιβάλλουσα στους παραγωγούς γάλακτος να καταχωρίζουν τις ποσότητες βουτύρου που παράγουν και τη χρήση αυτών, έστω και αν το βούτυρο εξαλείφθηκε ή μεταποιήθηκε σε ζωοτροφή, στην περίπτωση κατά την οποία, εντός του οικείου κράτους μέλους, αποδείχθηκε δυσχερής ο αποτελεσματικός έλεγχος, βάσει των κοινοτικών και μόνο διατάξεων, της ακρίβειας των σχετικών με τις απ' ευθείας πωλήσεις λογιστικών εγγραφών στις οποίες προέβησαν οι παραγωγοί.

Επί των δικαστικών εξόδων

50 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 7, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του κανονισμού (ΕΟΚ) 536/93 της Επιτροπής, της 9ης Μαρτίου 1993, περί λεπτομερών κανόνων εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, έχει την έννοια ότι η διάταξη αυτή παρέχει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να θεσπίζουν, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, κανονιστική ρύθμιση επιβάλλουσα στους παραγωγούς γάλακτος τους εγκατεστημένους εντός της επικρατείας τους πρόσθετες λογιστικές υποχρεώσεις βαίνουσες πέραν εκείνων που απορρέουν από το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο στ', του κανονισμού αυτού. Κατά την άσκηση αυτής της εξουσίας, τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου.**

2) **Το κοινοτικό δίκαιο δεν αποκλείει κανονιστική ρύθμιση επιβάλλουσα στους παραγωγούς γάλακτος να καταχωρίζουν τις ποσότητες βουτύρου που παράγουν και τη χρήση αυτών, έστω και αν το βούτυρο εξαλείφθηκε ή μεταποιήθηκε σε ζωοτροφή, στην περίπτωση κατά την οποία, εντός του οικείου κράτους μέλους, αποδείχθηκε δυσχερής ο αποτελεσματικός έλεγχος, βάσει των κοινοτικών και μόνο διατάξεων, της ακρίβειας των σχετικών με τις απ' ευθείας πωλήσεις λογιστικών εγγραφών στις οποίες προέβησαν οι παραγωγοί.**

(υπογραφές)